

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ
ДУ «НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ВИЩОЇ
ТА ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ»**

**Всеукраїнська науково-практична конференція
здобувачів вищої освіти**

МОЛОДЬ – АГРАРНИЙ НАУЦІ І ВИРОБНИЦТВУ

***Ad linguas et culturas per cognitionem
(до мов і культур через пізнання)***

23 квітня 2025 року

**Біла Церква
2025**

УДК 001.895:338.43:378-053.6:811:008:165(063)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Шуст О.А., д-р екон. наук, професор, ректор.

Варченко О.М., д-р екон. наук.

Димань Т.М., д-р с.-г. наук.

Філіпова Л.М., канд. с-г наук.

Ковальчук І.В., канд. юрид. наук.

Резнік В.Г., старш. викладач.

Куманська Ю.О., канд. с.-г. наук.

Славінська О.В., начальник редакційно-видавничого відділу.

Відповідальна за випуск – **Славінська О.В.**, начальник редакційно-видавничого відділу.

Ad linguas et culturas per cognitionem (до мов і культур через пізнання): матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти. 23 квітня 2025 р. Білоцерківський НАУ. – 41 с.

Збірник підготовлено за авторською редакцією доповідей учасників конференції без літературного редагування. Відповідальність за зміст поданих матеріалів та точність наведених даних несуть автори.

Ел. адреса: <http://science.btsau.edu.ua/taxonomy/term/34>

культури та засвоюємо традиції. Саме мова є тим стрижнем, який об'єднує людей у спільноту, створюючи підґрунтя для формування національної ідентичності.

У добу глобалізації, коли інформаційні потоки не мають кордонів, а культурна уніфікація стає нормою, мова як культурний маркер набуває нового значення. Сучасна людина дедалі частіше споживає інформацію іноземними мовами, насамперед англійською, що зумовлює поступове витіснення рідної мови з публічного простору.

Цей процес особливо помітний серед молоді, яка дедалі частіше замінює рідну лексику англомовними аналогами, активно використовує англійські шаблони в мовленні, а також у культурному споживанні — фільми, музика, блоги. Така ситуація створює ризик втрати автентичності, особливо для малих мов і мов національних меншин.

На межі зникнення перебувають понад 2 500 мов. Щороку зникає близько 25 мов, і майже половина з нині існуючих мов може зникнути до кінця XXI століття. Це означає не лише втрату мов, а й цілих культурних систем, унікальних світоглядів і способів пізнання світу.

Водночас є країни, які розробили ефективну мовну політику. Ізраїль — яскравий приклад, де за кілька десятиліть було відроджено іврит, перетворивши його з мертвої мови національного канону на сучасну мову науки, освіти, політики. У Латвії держава послідовно проводить латвізацію освіти, а в Уельсі активно підтримують валлійську мову — її вивчають у школах, створюють контент у TikTok, YouTube, телебаченні.

В Україні питання мови завжди було глибоко політизованим. Після Революції Гідності українська мова стала не просто державною, а символом спротиву, культурної єдності, ознакою приналежності до українського простору. Було ухвалено низку законодавчих ініціатив, спрямованих на підтримку державної мови, серед яких ключовим є Закон «Про забезпечення функціонування української мови як державної».

Важливу роль відіграє і громадянське суспільство: мовні курси, проєкти з популяризації української серед дорослого населення, блогерські ініціативи, що створюють позитивний імідж мови в молодіжному середовищі.

Попри позитивні зміни, існує низка викликів: відсутність повноцінного україномовного інформаційного простору, нерівномірність мовної ситуації в регіонах, конкуренція з англійською у сфері ІТ, науки, освіти.

Мова є також інструментом опору культурній експансії. Через неї формується здатність до критичного мислення, стійкість до маніпуляцій, відчуття гідності та належності до історично-культурної спільноти. Саме тому в умовах сучасної глобалізації важливо не лише зберігати мову, а й активно плекати її, інтегруючи у всі сфери — від освіти до цифрових сервісів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ющук І.П. Мова і нація: мовознавчі роздуми. Львів: Світ, 2021.
2. Crystal D. Language Death. Cambridge: Cambridge University Press, 2002.
3. UNESCO. Atlas of the World's Languages in Danger. Paris, 2021.

УДК 378.147: 81'243

ФЕДУНОВА О.Є., здобувачка вищої освіти

Науковий керівник — **ЦВИД-ГРОМ О.П.**, канд. філол. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ЛАТИНСЬКІ ЗАПОЗИЧЕННЯ В ЄВРОПЕЙСЬКИХ МОВАХ: ЛІНГВІСТИЧНИЙ ТА КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТИ

У тезах висвітлено вплив латинської мови на формування лексики європейських мов з погляду лінгвістики та культурології. Звернено увагу на шляхи проникнення латинізмів, їх етимологічну цінність і роль у збагаченні наукової, технічної, медичної та освітньої термінології. Подано приклади латинських лексем у сучасних мовах.

Ключові слова: латинська мова, латинізми, запозичення, терміни, культура, філологія.

Латинські запозичення є однією із найчисленніших груп у лексичному складі усіх європейських мов, що свідчить про вагомий вплив античних мовно-культурних традицій. Основні причини запозичень – це культурне і суспільне життя; шляхи запозичення – один з факторів, що визначає етимологічний аспект побудови нових термінів. Латинська мова століттями слугувала мовою науки, права, релігії та культури, і донині залишається основою для численних терміносистем.

Латинські запозичення – одна з найбільших лексичних груп у європейських мовах. У лексиці сучасної української, англійської, німецької, польської мов вони представлені як термінами, так і загальноживаними словами. Приклади латинізмів у різних сферах:

- освіта: студент (*studens*), університет (*universitas*), факультет (*facultas*), декан (*decanus*);
- медицина: рецепт (*receptum*), вірус (*virus*), ін'єкція (*injectio*), імунітет (*immunitas*);
- юриспруденція: адвокат (*advocatus*), прокурор (*procurator*), конституція (*constitutio*);
- адміністрація: директор (*director*), інструкція (*instructio*), документ (*documentum*);
- культура й мистецтво: опус (*opus*), фабула (*fabula*), манускрипт (*manuscriptum*).

Типологія запозичень:

- фонетичні: *strata* → *street* (англ.), *fenestra* → *Fenster* (нім.);
- морфологічні: прикметники *manual*, *stellar*, *frigid*; дієслова *indicate*, *produce*, *omit*;
- словотворчі: латинські префікси (*re-*, *sub-*, *in-*) і суфікси (*-tion*, *-ment*, *-tor*);
- семантичні: зміни значення, розширення семантики.

Запозичення могли бути прямими або через мови-посередники, зокрема польську, німецьку, французьку. Наприклад:

- *auctor* → *autor* (н.) → *автор* (укр.);
- *administratio* → *administracja* → *адміністрація*;
- *commissio* → *komisja* → *комісія*.

У німецьку мову латинізми потрапляли хвилями: з античних часів (*murus* → *Mauer*), у період християнізації (*monachus* → *Mönch*) та в добу гуманізму й Просвітництва (*constitutio* → *Konstitution*). Багато латинських термінів несуть глибоке культурне значення: *legend* – «те, що слід прочитати»; *memorandum* – «те, що варто пам'ятати»; *opus* – «праця, твір»; *textus* – «зв'язок, тканина, текст». Ці слова стали мостом між античним світом і сучасністю, засвідчуючи спадкоємність знань та ідей [1].

Історія латинських запозичень в українську мову сягає X–XI ст., однак основна їх маса з'являється у XV–XVII століттях — період активних освітніх та культурних контактів з Європою. Через польську, німецьку, французьку мови в українську прийшли слова: актор, адміністрація, комісія, магнат тощо. У XVI столітті англійська мова активно запозичувала латинську лексику, зокрема прикметники на *-al*, *-ous*, *-ent* (*manual*, *obvious*, *absent*) та дієслова з суфіксами *-ate*, *-ute*, *-t* (*to indicate*, *to constitute*, *to omit*).

Таким чином, словниковий склад європейських мов містить велику кількість лексичних запозичень, які етимологічно пов'язуються із латинською мовою. Латинські запозичення відіграють ключову роль у розвитку європейських мов, забезпечують уніфіковану терміносистему, сприяють міжкультурній комунікації та науковій взаємодії. Їх вивчення є важливою складовою мовної освіти майбутніх філологів і засобом пізнання культури та історії Європи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Цвид-Гром О.П., Резнік В.Г., Велика К.І. Формування лінгвістичної та міжкультурної компетентності у майбутніх філологів на основі міждисциплінарних зв'язків латинської та інших європейських мов. Закарпатські філологічні студії. 2022. Вип. 21. Т. 2. С. 144–148. URL: <http://rep.btsau.edu.ua/handle/BNAU/7356> (дата звернення: 17.04.2025).

ЗМІСТ

Мариненко М.О., Зелінська В.А. Сутність використання лексико-семантичного поля «хвороба тварин» в розрізі підготовки сучасного фахівця в сфері ветеринарної медицини.....	3
Мартиненко О.Є., Цвид-Гром О.П. Сім'я австронезійських мов: лексико-граматичні характеристики.....	5
Степенко Д.І., Цвид-Гром О.П. Лексичні полонізми в українській мові.....	7
Шибєцький І.О., Марчук В.В. Innovation of beer technology.....	9
Гаврилюк К.О., Погоріла С.Г. Основні чинники комунікативних бар'єрів у професійному спілкуванні лікаря ветеринарної медицини.....	10
Гарська Ю.П., Ігнатенко В.Д. Жести у французькій комунікації.....	12
Ємельянова О.В., Погоріла С.Г. Роль освітнього середовища у формуванні комунікативної компетентності лікаря ветеринарної медицини.....	13
Капелюх В.О., Ігнатенко В.Д. Англіцизми у психології: мовні запозичення та їх вплив на наукову термінологію.....	15
Карнах Я.В., Рєзнік В.Г. Структурно-семантичні та функціональні особливості прикметників у сучасній німецькій мові: теоретичний аспект.....	16
Козачук В.С., Тимчук І.М. Особливості побудови ефективного діалогу між ветеринарним лікарем і власником тварини.....	17
Козлова Я.С., Ігнатенко В.Д. Verlan як соціолінгвістичне явище сучасної французької мови.....	19
Мариненко М.О., Зелінська В.А. Сутність використання лексико-семантичного поля «хвороба тварин» в розрізі підготовки сучасного фахівця в сфері ветеринарної медицини.....	20
Міщенко О.С., Рєзнік В.Г. Види та моделі словотвору у сучасній німецькій мові: структурно-семантичний аспект.....	22
Нечоса Д.О., Чернищук Ю.І. Роль молоді в аграрній науці та виробництві України.....	23
Срібна К.С., Погоріла С.Г. Особливості вживання сленгу та жаргону у професійній комунікації лікарів ветеринарної медицини.....	24
Степенко Д.І., Ордіна Л.Л. Роль козацьких літописів у формуванні української історичної термінології.....	26
Красюка А.А., Чернищук Ю.І. Рідна мова як основа стійкої культурної самоособистості.....	27
Шпачук М.М., Чернищук Ю.І. Мова як інструмент культурної ідентифікації в глобалізованому світі.....	28
Федунова О.Є., Цвид-Гром О.П. Латинські запозичення в європейських мовах: лінгвістичний та культурологічний аспекти.....	29
Церковна А.В., Столбецька С.Б. Інтеграція французької лексики в англійську мову: лінгвістичний аналіз.....	31
Шваб М.С., Рєзнік В.Г. Формування міжкультурної компетентності молодших школярів засобами навчання німецької мови.....	32
Скуловатова О.В. Роль та значення діджиталпсихології в умовах міжкультурної аграрної комунікації.....	33
Козоріз Д.С., Пилипенко І.О. Особливості вживання харчових фразеологізмів у сучасному англомовному дискурсі ЗМІ.....	35
В'юнник Д.В., Чернищук Ю.І. Специфіка перекладу поезії.....	36
Волинець А.А., Михайленко О.О. Особливості творчості та порівняльний аналіз перекладацьких рішень у новелі Едгара Алана По «The Tell-Tale Heart».....	38